

# مصاحبه زیست سپهر با نگار قدیمی

نویسنده و محقق پایداری  
دیپلم ارزیابی از دانشگاه کنکور دیا مونتreal کانادا

ضمن عرض سلام و وقت به خیر

لطفاً خودتان را معرفی بفرمایید.  
(رشته‌های تحصیلی در ایران و خارج از کشور)



من نگار قدیمی هستم.  
لیسانس مهندسی محیط زیست (دانشگاه آزاد  
تهران شمال) و فوق لیسانس حقوق محیط زیست  
(دانشگاه علوم تحقیقات) و فارغ التحصیل دیپلم  
ارزیابی اثرات محیط زیستی (دانشگاه کنکور دیا)

چگونگی آشنایی و علاقه‌مند شدن به موضوع  
پایداری را بفرمایید.



سال ۲۰۱۱، در شهر اتاوا زندگی می‌کردم و پسر  
۱۱ ماهه بود که مهد کودک شهر ما با من تماس  
گرفتند که برای چند ساعت وقت خالی دارند و  
پسر می‌تواند به مهد کودک برود. من دوست  
داشتم آن چند ساعت در هفته را کاری در  
ارتباط با تخصص خود انجام دهم. روی نقشه  
گوگل نگاه کردم که بینم آیا سازمانی هست که  
بین خانه و مهد کودک باشد و خوش شانس  
بودم که یکی از شعبه‌های The Natural Step  
(thenaturalstep.org) را روی نقشه پیدا کردم.  
اولین بار کلمه پایداری (sustainability) را آنجا  
شنیدم و مفهوم دقیق آن را نمی‌دانستم ولی  
به تدریج با خواندن منابع مختلف درک من از  
موضوع بهتر شد. بعد از چند ماه به شهر تورنتو  
رفتیم و در شرکت‌ها و سازمان‌های مختلفی  
کار کردم که همه پروژه‌هایم مرتبط با موضوع  
پایداری بود و این باعث شد نگاهی کلی ولی  
از ابعاد مختلف، نسبت به موضوع پایداری در  
ذهنم ایجاد شود.





## تعریف کلی از پایداری و توسعه پایدار؟

پایداری (Sustainability) و توسعه پایدار (Sustainable Development) دو مفهوم مجزا ولی مرتبط با هم هستند و چون تخصص من پایداری هست، در اینجا فقط تعریف مورد علاقه خود از پایداری را می‌گویم:  
لحظه‌ای به اطراف خود نگاه کنید، همه چیز، لباس‌های شما، تمام وسایلی که می‌بینید، اجزای ساختمان، غذایی که می‌خورید همه از طبیعت تامین شده‌اند.

مفهوم "پایداری" بر اساس این اصل ساده استوار است: هر چیزی که برای ادامه حیات و رفاه ما مورد نیاز است، به طور مستقیم یا غیرمستقیم از طبیعت تامین می‌شود. "پایداری" یعنی ایجاد و ثابت نگه داشتن شرایط، به نحوی که انسان‌ها و محیط طبیعی هماهنگ با یکدیگر بتوانند ادامه حیات بدهند، تا نسل‌های کنونی و آتی نیز حفظ و حمایت شوند.

در سایت طرح سرزمین (www.plan4land.org) بوکلتی با عنوان "پایداری به چه مفهوم است؟" نوشته‌ام، اگر علاقمند هستید، این بوکلت را مطالعه کنید.

من چارچوب‌های پایداری را بهتر از تعریف آن، کاربردی و قابل درک می‌دانم. چارچوب‌ها کمک می‌کنند ما تعاریف را بهتر بفهمیم و آن‌ها را به کار ببریم. مثلاً یکی از اولین چارچوب‌های پایداری را سازمان The Natural Step تنظیم کرده است:

بر اساس این چارچوب، برای دستیابی به پایداری می‌بایست از انجام چهار اقدام زیر پرهیز کنیم:  
۱- افزایش استخراج منابع فسیلی و فلزات سنگین  
۲- افزایش تولید محصولات ساخت بشر (پلاستیک، د.د.ت، پی. سی. بی...)  
۳- کم کردن کیفیت منابع طبیعی با تخریب زیستگاه‌ها  
۴- ایجاد شرایطی در جامعه که مردم از دستیابی به نیازهای اولیه انسانی خود محروم شوند.  
(منظور نه نیاز تعریف شده توسط منفرد مکس نیف است)

در هر کاری اگر این موارد را رعایت کنیم، به سوی پایداری حرکت کرده ایم.



در حال حاضر، چارچوب پایداری مورد استفاده بسیاری از شرکت‌های بین‌المللی و سازمان‌های مرتبط، اهداف کلان توسعه پایدار (Sustainable Development Goals) است و در گزارش‌ها و راهنماهای پایداری می‌توانید این چارچوب را پیدا کنید.



آیا کارهای آموزشی و پژوهشی در این زمینه انجام داده‌اید؟



بله همانطور که گفتیم در شرکت‌ها و موسسات مختلفی در کانادا و آمریکا در انجام پروژه‌های پژوهشی مختلف همکاری داشتیم. مثلاً در Corporate Knights و Sustainalytics شرکت‌های بزرگ را از نظر شاخص‌های پایداری ارزیابی می‌کردم. در TRCA که ارگان دولتی محسوب می‌شود، در جمع آوری داده‌های پایداری این سازمان برای تهیه گزارش پایداری کار کردم. در Jersey تحقیقی به منظور تعیین شاخص‌های پایداری در بحث زیاده، برای شهرداری‌های ایالت نیوجرسی انجام داده‌ام. بعلاوه، در سال ۲۰۱۵، تصمیم گرفتم دانسته‌های خودم را درباره پایداری به زبان فارسی در یک کتاب بنویسم. آن زمان کتابی به فارسی در زمینه پایداری وجود نداشت و بعد از حدود یک سال و نیم، کتاب "مقدمه ای بر پایداری از دیدگاه محیط‌زیستی" چاپ شد. سپس شروع به ترجمه و نوشتن یک مجموعه بوکلت درباره پایداری کردم ("پایداری به چه مفهوم است؟"، "راهنمای مقدماتی تهیه گزارش پایداری"، "راهنمای پایداری ویژه رستوران‌ها، کافه‌ها و شرکت‌های تهیه غذا"، "پایداری در سوپرمارکت‌ها" و "توریسم پایدار چیست؟") بعضی از این بوکلت‌ها هستند. همچنین کتابی ترجمه کردم با عنوان "آینده را رنگی نو بزن" که یک شرکت مشاور پایداری در دانمارک این کتاب را نوشته است.

با شروع کرونا و بیشتر شدن آموزش‌های آنلاین، یکی از دوستانم پیشنهاد کردند که مفهوم پایداری را در یک وبینار توضیح دهم و این آغاز وبینارهای مختلفی شد که برای مراکز دانشگاهی، سازمان‌های دولتی و مردم نهاد و پایگاه‌های خبری ارائه داده‌ام.



وضعیت موضوع توسعه پایدار در جهان و ایران چگونه است؟



در ابعاد جهانی، موضوع پایداری در حال شناخته‌تر شدن است و هر روز، دولت‌ها، سیاست‌ها و قوانین جدیدتری تنظیم می‌کنند. شرکت‌های بیشتری نیز، در حال پایدارتر کردن شیوه‌های کاری خود هستند. ولی میزان اهمیت دادن به اصول پایداری، در کشورهای مختلف بسیار متفاوت است. کشورهای اسکاندیناوی پیشروان انقلاب پایداری هستند. میزان تحقیقات، سرمایه‌گذاری‌ها و قوانین جدید پایداری در این کشورها، گویای این بزرگی است.



در رابطه با وضعیت پایداری در ایران، من چون در ایران زندگی نمی‌کنم، فقط از بعضی از فعالیت‌های پایداری در شرکت‌ها و شهرداری‌ها مطلع هستم ولی قطعاً در مقایسه با زمانی که نوشتن کتاب «مقدمه‌ای بر پایداری از دیدگاه محیط‌زیستی» را شروع کردم، این موضوع شناخته‌تر شده است. اگرچه سرعت درک مفهوم صحیح پایداری و کاربرد آن در فعالیت‌ها به نظرم بالا نیست. اگر بخواهم در مثالی، میزان حرکت کشورها به سوی پایداری را با یکدیگر مقایسه کنم، می‌توانم بگویم، به عنوان نمونه، کشوری مثل دانمارک چندین دهه جلوتر از ایران است.



پیش بینی شما از آینده موضوع پایداری در جهان و ایران چگونه می‌باشد؟



نقل قول از مقاله 'The Transformation of Growth'، به نظر می‌آید، انقلاب پایداری ابعاد گسترده‌ای خواهد داشت و اهمیت آن کمتر از انقلاب صنعتی، انقلاب کشاورزی و انقلاب اطلاعات نخواهد بود و انقلاب پایداری مهم‌ترین اتفاق در تاریخ اقتصادی خواهد بود. احتمالاً در ایران هم شرکت‌ها و دولت با سرعت بسیار کندتری به سوی پایداری حرکت خواهند کرد.



از آنجایی که رشته تحصیلی با عنوان توسعه پایدار و پایداری در ایران وجود ندارد، توصیه شما به کسانی که علاقمند به موضوع پایداری هستند برای ادامه تحصیل و یا فعالیت در این زمینه چه می‌باشد؟



رشته‌های پایداری و توسعه پایدار در دانشگاه‌های خارج از ایران وجود دارند که اگر امکان تحصیل خارج از ایران برای اشخاصی وجود دارد می‌توانند اقدام کنند ولی با ماجرای کرونا، تحصیل آنلاین بیشتر رواج پیدا کرده و شاید از ایران بتوان آنلاین در این زمینه تحصیل کرد. همچنین تعداد کورس‌های آنلاین مجانی و غیر مجانی مرتبط با پایداری بسیار بیشتر از گذشته شده است. (در سایت [www.plan4land.org](http://www.plan4land.org) می‌توانید بعضی از این کورس‌ها را ببینید)



اگر علاقمند به فعالیت در رابطه با پایداری هستید، شاید اولین قدم، درک بهتر این مفهوم باشد که توصیه می‌کنم با مطالعه بیشتر، درک صحیح‌تری پیدا کنید. چون در حال حاضر، منابع فارسی در بحث پایداری زیاد نیستند، منابع انگلیسی را از سایت‌های مرتبط می‌توانید پیدا کنید. (برای شروع می‌توانید با سایت‌ها و راهنماهای پایداری، در سایت طرح سرزمین، آشنا شوید) در قدم بعدی انتخاب کنید در کدام جنبه پایداری و در چه نوع کسب و کاری می‌خواهید به این موضوع بپردازید، چون کاربرد پایداری در صنایع مختلف حالت تخصصی پیدا کرده و بهتر است تمرکز کاری خود را مشخص کنید. مثلاً ممکن است فقط روی بحث پایداری شهری تمرکز کنید و یا پایداری در صنعت نفت و گاز.



در مورد بحث توسعه پایدار و مردم یا به عبارتی وضعیت پایداری در بطن جامعه نظر شما چیست و چگونه باید به این موضوع پرداخته شود؟ (نقش و جایگاه مردم در پایداری)



به نظر من سخت‌ترین بخش حرکت به سوی جامعه‌ای پایدارتر، تغییر نگاه همگان به موضوع پایداری است و بدون همکاری همه ذی‌نفعان (یعنی همه افراد جامعه در هر جایگاهی) دستیابی به جامعه‌ای پایدار غیر ممکن خواهد بود. در یکی از فصل‌های کتاب "مقدمه‌ای بر پایداری از دیدگاه محیط‌زیستی" با عنوان "مسئولیت ما در ترویج پایداری" این موضوع را توضیح داده‌ام. همچنین، در کتاب "آینده را رنگی نو بزن" توضیح اهمیت موضوع مشارکت از طرف همه، هدف اصلی این کتاب است و اگر به این جنبه از پایداری علاقمند هستید، این کتاب را می‌توانید مطالعه کنید.



در پایان اگر مطلب مهمی هست که از قلم افتاده باشد از شما ممنونیم که اشاره بفرمایید.



به دلیل اینکه کاربرد موضوع پایداری در دنیا در حال بیشتر شدن است، هر روز منابع و استانداردهای جدیدتری درست می‌شوند و سرعت این تغییر آنقدر بالا است که اگر چند ماه مطالعه نکنید از این جریان غافل خواهید ماند، بنابراین تا آنجا که مقدور است اطلاعات کسب کنید و اگر به ترجمه علاقمند هستید، این منابع را ترجمه کنید تا افراد بیشتری بتوانند از آن‌ها استفاده کنند. در نهایت اینکه خودتان با مطالعه منابع متوجه خواهید شد که هیچ کس مسلط به همه ابعاد موضوع پایداری نیست و باید فروتن باشیم، از یکدیگر یاد بگیریم و دائم دانش خودمان را بالا ببریم.



با تشکر فراوان از اینکه وقت را در اختیار قرار دادید.

